

الرشاد

سری ۱۳۰۰

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم ديني . علمي . ادبي . سياسي هفته لقی مجموعه اسلامیه در آتبعون اهدکم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر مسئول : ح . اشرف اریب

جلد ۱ - ۸

۱۶ رمضان ۱۳۳۰ پنجشنبه ۱۶ اغستوس ۱۳۲۸

عدد ۲۶ - ۲۰۸

دينه صاحبي اولماقوله ، نقاق وشقاق نتيجه بنده مملكت و ديني الدين قاجيرمقله اتهام ايديليز .
بكلر !

نصايحي ديكله يكلر . سوزمه قولان آصاديغكلر صورته آچيق سويلهيم كه سزي دين دشمني فرض ايله يرك حرب ايده جكم . اي دوشونكلر : يادينك حامي سي اولكلر ، يا خود بنمله محاربه حاضر لانكلر .
بومكتوبي اوقويان سر كردكان ايله اهالي ، بكلرينك زدينه كيدوب بكا اطاعت و مملكتلرينك يد كفاره كچه سنه ممانعت ايتملرينك اك طوغرو بر حركت اولاجغني سويله مش . بك ايسه :

— بن ، كشمير حاكميله اي كوروشورم . عبدالرحمن كي بر مسلمانان تابع اولاجغنه كشمير امراسنه التجا ايده رم ! ديمش .
سر كرده لرده :

— سرك كشمير هندولرينه تابع اولاجغكزي بيلسه ايدك هيچ بروقت كنديمزه حاكم انتخاب ايتزدك . مادام كه فكر كز آكلاشيلدي .
سرعت ممكنه ايله كشميرده كي دوستلرك كز يانه بويورك ، جوابي وير مشلر .

بدلا حريف ، مملكت و حكومتني بيراقوب و عيال و اطفالني (چترال) و (لداخ) طريقه كشمير كيتدي . چوق كچه دن ده اوراده وفات ايده رك اهل و عيالي ضرورت اينجه بيراقدي .

برقاج كون صوكرا قته غن بك (ميرسلطان مراد) . « افغانستاني انكليزلرك لندن تخليص ايچين كليورم . عسكرمله ولايتكز داخلندن كچه يه مساعده ايدهر . ورك مالي ، ورك عسكري بكا يارديم ايلرميسكلر ؟ » مألنده برمكتوب يازوب يوللادم .

شويله بر جواب كونده ردي :

« انكليزلره مخالفت ايده جك قوتمز اولمايغندن ولايتمز داخلندن كچه كزه مساعده ايده مه يه جكلر . »

تكرار شومكتوبي ارسال ايتدم :

« كفار ايله متفق اولديغكلر آكلاشيلدي و ابتدا سركله حرب ايتك لازم كلدي . »

بومكتوبي ده كوندردم اماميرسلطان مرادي فكرندن دونديره مه .
جكمي آكلاديغمدن سطور آتیه ي حاوي بيك قدر بياننامه يازديروب درويش قيافته كيرمش بر مأمور ايله بلخ عسكرينه اسبال ايتدم :

« اي افغانستان اهالي سي !

معلومكلر اولسون كه : بلخه كيرمك ايچين يوله چيقوب (رستان) واصل اولدم . فقط كلوب سزه التحاق ايتمه مه ميرسلطان مراد مانع اوليور . »

برپارچه ده بدخشان احوالندن بحث ايده لم :

اولجه بيان اولنمشدي كه : عمجه زاده لرم (سردار سرور خان) ايله

اعلايه جالشمق حقيقه كوچ بر مسئله در .
تعليم و تربيه اساس اولق اوزره اول امرده بروجه آتي اوج شي نظر اعتباره آلورسه بو آغير و مشكل وظيفه مهيا ممكن تخفيف ايدلمش اولور :

(١) برطرز حياتي اي وسعادت بخش كورمك

(٢) بوطرز حياتي ترجيح ايتك

(٣) چوجونغي بوحياته حاضر لامق

بو پرسيدلر كوزه دلك اوزره تطبيق ايديله جك تدريسات سايه بنده در كه وطنه محتاج اولدني منور وزنده دماغلر يتشديريه بيلير .

م . شمس الدين

تفصيل

افغانستانه

امير عبدالرحمن خان

« مابعد »

اوحوالي سر كرده لريله اهالي سي آرالرنده بر مجلس تشكيل ايتدكدن صوكرا بكا بر طاقم هديه لر كتيرديلر ، برقاج كون اينجه ايكي بيك سواري ايله بيك بياده تشكيل اولونارق (ميربابايك) قومانداسنده (فيض آباد) كوندريله سنه امر ويردم . بواصر اجرا اولوندي .
بروجه آتي برده مکتوب يازوب بو عسكركه ترفيق ايتديكم بر مأمور ايله يوللادم :

« اهل اسلام !

بن ، مسلمان اولان افغان اهالي سيله حرب ايتك ايچين دكل ، اعداي دين ايله جهاد ايله مك اوزره كلدم . بناء عليه بكا اطاعت كوسترمه كز لازمدر . بنم حكيم ، جانب الهي و طرف رسالتند . هيدندر . چونكه هيمز اللهك قولي يز وجهه من جهاد ايله مأمورز .
امضا : بر مسلمان »

فيض آبادليرك بكا متابعت ايده جكلريني اومديغم ايچون مکتوبي عموم اهالي يه خطاباً يازمشدم . بوندن باشقه برده امرا ايله اشرافه خطاباً برمكتوب تحرير ايله ميربابا بيكه توديع ايتدم . او مکتوب ده شوصورته محرر ايدى :

« مير شاهزاده حسن و فيض آباد سر كرده لريله اهالي سنه معلوم اولاكه :

بن ، افغانستاني انكليزلردن قورتارمق ايچين كلدم . بواصل ، صلحاً قابل اولورسه فها ، اولمايغني صورته حرب ايده جكم .

سز مملكتك امراسي وا كبريسكلر . ولايات اسلاميه نك فرنكلر الله كچه سنه رضا كوستره مه يكلر . شايد بويله برفلاكت وقوع بولورسه ناموسمز برباد اولاجني كي بوتون دنيا نظرنده عصيت قوميه وغيرت

اغتشاش چیقارمالری احتماله بناءً وجودینی اورتادن قالدیرمایه قرار ویردیلر .

بوقرار اوزرینه غلام حیدر خانک وزیر (رضوان) ایله (غلام معزالدین) نامنده بر حریف سرور خانک قتلنه مأمور اولارق ده وادی یه کلدیلر . ومقتضای مأموریتلرینی ایفا ایله یه رک جسد مقتولی اوراده کی بر دیوارک دینه دفن ایله دیلر . وظیفه مأموره لرینی اجرا ایتدک لرینی اثبات ایچین ده سرمقطوعی آلوب غلام حیدر خانه کتیر دیلر .

§

دیگر عمجه زاده لرم القدوس واسحق خانلر ، سرور خانک باشنه کان فلاکتدن خبردار اولدقلری حالده میمنه طرفنه کتیدیلر .

میمنه والیسی (دلاور خان) بونلرک ورودینی ایشیدنجه اخذ و کرفتلی ایچین اوراده کی تورکمنلره امر ویردی . فقط تورکمنلر :

— بز ، عبدالرحمن خانک عمجه زاده لرینه تعرض دکل ، عمر من اولدجه کندیلرینه خدمتله افتخار ایدرز . دییه رک ایکی بیک قدری مشارالیه مانک نزدینه کلدیلر .

(دلاور خان) شوحالی کورونجه عبدالقدوس واسحق خانلری ، (محمد ایوب خان) طرفدن توقیف اولونمالری ایچون هراته کیمه یه تشویق ایتدی .

منجی

طاهر المولوی

مَقَالَات

حق

۲

دیورلرکه (*) :

«حق» لك مبدأ نهدر ؟ بو مسئله «وظیفه لك مبدأ» ی کبی مختلف صورتلره حل اولونمشدر :

(۱) اون سکزنجی عصر فیلو سوفی هلوتیوسه Helvetius کوره حقلک مبدأ principe ی «آرزو désir» در . آرزو اولونان هر شیء ده حق وازدر . فقط ایکی شخص ، عینی زمانده عینی ماده یی ایستلرله بونلردن هر برینک حق ناصل تعین اولوناجق ؟ اک بویوک حقه ، اک شدتلی آرزومی نائل اولاجق ؛ اوحالده آرزونک بوشدتی ناصل تقدیر اولوناجقدر ؟ شبهه سز بو ، هر برینک صرف ایده جکی غیرته ونهایت الله ایده جکی موفقیته کوره تعین ایده جکدر . بویله لیکله «هلوتیوس نظریه سی» شو صورتیه منجر اولویور : هر کس ، قوتلی اولمق شرط ضروری سیله ، آرزو ایتدیکی شیء نائل اولمق حقه مالکدر : حق ، قوتدن عیارتردر .

(۲) صوک عصر ابتدالرنده یتیشن فیلسوف ده ستوت دوتراسی Destutt de Tracy ؛ حقلک منشائی (احتیاج) ده بولویور . برتعدیل ،

(*) فلسفه لك «مبدأ حق» بحثی اقباس ایدیور .

(سردار اسحق خان) . یول مصرفی ، قویروقدن طولمه آلتمش تفنک واون ایکی بیک فشنک ووروب ترکمنلره خطاباً یازیلش مکتوبلر ایله سمرقنددن اعزام ایله مشدر .

مشار الیهما ایله عبدالقدوس خان ، ترکستانه واصل اولدقلری اثناده (غلام حیدر خان) ایکی اوچ بیک قیزیل باش سواریسینی بونلرک اخذ و کرفته مأمور ایتدی .

«بو (غلام حیدر خان) (وردک) طاقه سندن اولوب (شیرعلی خان) زماننده (کرینلک - بیکباشلیق) رتبه سینی احراز ایله مش و (محمد یعقوب خان) ک دور امارتنده بلخ حاکمکنه تعین اولونمش ، منصب جدیدینه کچنجه (غدرخان غزلباش) ی (شیرخان) حاکمکنه ، (غلام معزالدین خان ناصری) یی (سرپل) حاکمکنه (محمد سرور) ی ده (آغچه) حاکمکنه نصب ایله مشدی .

عمجه زاده لرم ، غلام حیدر خانک تشبثدن خبردار اولونجه - مقابله یه قوتلری اولمادیی ایچین - بلخ طریقنی بیراقوب شیرخان جهته کتیدیلر و یولده شیرخان حاکمه - که قیزیلباش ایدی - برکاغد یازدیلر . احتمال که حاکم موما الیه ، بونلره برامید ویرمشدی . کیجه یاریسی شیرخان خارجه کلدکلی صیراده سرور خان ، شهره کیدوب حاکمه کوروشمک فکرنده بولوندی . برادرلری منع ایتک ایسته دیلر سه ده دیکله مه دی و :

— بنی براقیرسکنز ، یاخود سزی تفنکله اورورم ؛ دییه رک (شربت علی) نامنده کی خدمتکاری ایله کیدوب قلعه قایسینی چالدیلر و : — کیمسکنز ؟ سؤالنه :

— جنرال غلام خیدر خاندن شیرخان حاکمه برکاغد کتیریوروز جوابی ویردیلر .

قابی آجیلوب بونلر ایچری یه کیردیلر سه ده قاره قول مأموری سرور خانی طانیدینی جهته :

— شهره کیرمکدن مقصد کز نهدر ؟ دییه صوردی . سرور خان مقصد دخولی آکلاتدی . مأمور :

— شمیدی دونوب کیدیکنز . یوقسه حاکم سزی اسیرایده جکدر . یارین سواریلر کزله کله جک اولورسه کز اهالی ایله برلکده سزه مطاوعت ایله یه جکز . دیدی سرور خان ، بنم بدخشانی تسخیر ایتدیکی ضمناً ایشیتش اولقله برابر بوسوزی دیکله مه دی :

بورانک حاکمی بنی دعوت ایتمشدر . کیدوب اونک النی ، ایاغی اوپه رک کندیسنه اطاعت ایله یه جکم جوابی ویردی . نهایت حاکم حضورینه کوتورولدی والی ایاغی باغلانوب بریکباشی ایله برمفرزه یه تسلیم (دشت ارزنه) طریقله (مزار شریف) ده بولونان غلام حیدر خانه کونده ریلدی . مفرزه ایله بدبخت اسیر ، صاچیلان (ده وادی) یه کلدیلر و اورادن غلام حیدر خانه سرور خانک کرفتلی مشعر خبریوللادیلر . غلام حیدر خان ، ارکان حکومتیه مشاوره دن صوکرا سرور خانک ورودی دویولاجق اولورسه کوهستان واوزبک طاقه لرینک